TEHDÄÄN TASA-ARVOLAIN KOKONAISUUDISTUS,

- **JOSSA TARKASTELLAAN ERITYISESTI TASA-ARVON EDISTÄMISTÄ, SYRJINTÄKIELTOJA SEKÄ VALVONNAN JA OIKEUSSUOJAKEINOJEN TOIMIVUUTTA JA RIITTÄVYYTTÄ sekä**
- **TURVATAAN RIITTÄVÄT RESURSSIT LAIN TOIMEENPANOON**

Tasa-arvolain (609/1986) tarkoituksena on ehkäistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lisäksi lain tavoitteena on estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Lakiin on viime vuosina tehty useita yksittäisiä muutoksia, mutta niiden yhteisvaikutuksia, lain selkeyttä tai uudistustarpeita ei ole arvioitu kokonaisuutena.

Kokonaisarvioinnin tarve on tunnistettu sekä tasa-arvopoliittisessa selonteossa että nykyisessä tasa-arvo-ohjelmassa. Myös tasa-arvovaltuutettu on useissa yhteyksissä nostanut esiin puutteita syrjinnän valvonnassa, oikeussuojassa ja tasa-arvon edistämisvelvoitteissa.

Uudistamisen lähtökohtana tulisi olla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien edistämisvelvoitteiden, syrjintäkieltojen ja oikeussuojan yhdenmukaistaminen. Nykyisin käytettävissä olevat oikeussuojakeinot riippuvat siitä, kumman lain piiriin syrjintä kuuluu.

Oikeussuojaa tulisi vahvistaa usealla tavalla:

- Tasa-arvolakiin on kirjattava selkeästi tasa-arvovaltuutetun toimivalta puuttua **risteävään syrjintään**, jossa sukupuoli yhdistyy esimerkiksi ikään, alkuperään tai uskontoon. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien perustelujen mukaan tällainen syrjintä kuuluu yhdenvertaisuuslain soveltamisalaan.
- Tasa-arvovaltuutetulle tulee antaa yhdenvertaisuusvaltuutettua vastaava mahdollisuus hankkia **oikeusapua syrjinnän tai vastatoimien kohteeksi joutuneelle**. Tuomioistuinten lisäksi myös **syyttäjät tulee velvoittaa varaamaan tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi** sukupuoleen perustuvaa syrjintää koskevissa rikosasioissa ennen syytteen nostamista.
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa tulee kehittää **matalan kynnyksen oikeussuojaelimeksi**. Tasa-arvolain mukaista syrjintää epäilevä henkilö ei nykyisin voi itse saattaa asiaansa lautakuntaan.

- Lautakunnalle tulisi lisäksi antaa **toimivalta määrätä hyvitystä sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuuslain nojalla**. Nykyisin lautakunta voi ainoastaan suosittaa hyvitystä yhdenvertaisuuslain mukaisissa, työelämän ulkopuolisissa asioissa. Tasa-arvolain mukaisen hyvityksen saaminen edellyttää joko sovintoa tai käräjäoikeuskäsittelyä, johon liittyvä kuluriski voi muodostua oikeussuojan esteeksi.

Myös tasa-arvon edistämisvelvoitteita on vahvistettava:

- Jokaisella työnantajalla tulee olla **toimintaohjeet seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi**. Velvoite laatia toimintaohjeet tulee kirjata tasa-arvolain tasa-arvosuunnittelua koskeviin säännöksiin.
- Sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun osalta tarvitaan syrjinnän ehkäisemisen lisäksi selkeä **velvoite edistää tasa-arvoa**.
- **Kokonaisvaltainen seksuaali- ja kehotunnekasvatus** tulee puolestaan sisällyttää tasa-arvon edistämistoimiin ja suunnitelmiin väkivallan ennaltaehkäisemiseksi.

Valtuutettujen ja lautakunnan resurssien on vastattava niiden tehtäviä:

- Tasa-arvovaltuutetun kasvavat yhteydenottomäärät ja uudet tehtävät, kuten palkka-avoimuusdirektiivin toimeenpano, lisäävät resurssitarvetta. Riittävät voimavarat ovat välttämättömiä sekä syrjintään puuttumiseksi että tasa-arvon edistämiseksi. Lain takaamien oikeuksien on toteuduttava myös käytännössä.